

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTAMÂNĂ

Sub conducerea D-lui SILIU RĂDULESCU Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
15, STR. JULES MICHELET, 15

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR
1 Nov. 1893 — 17 Aug. 1931

Herni Claudet. — *Cum asigură englezii independența judecătorilor.*

Jurisprudența română. — *Inalta Curte de Casație și Justiție S.U. Stare de asediu. — Constituționalitate (Bruno Szeletzky cu Ministerul Public).*

Inalta Curte de Casație și Justiție S. III. — Faliment — Reabilitare. — Apel. (Regia Autonomă P.T.T. cu Victor Filotti) Tribunalul Ilfov Secția Notariat. — Execuțiune silită. — Ipotecă. — Adjudecare (Inginer Gh. Manoliu cu Luigi Madella).

Recenzii. — *Titu Bogdănescu: Natura juridică a concordatului preventiv de Niculae Ținiraș.*

CUM ASIGURĂ ENGLEZII INDEPENDENȚA ȘI IMPARȚIALITATEA JUDECĂTORILOR ¹⁾

Englezii sunt oameni mulțumiți. Mari voiajori, se întâmplă rar ca ei să întâlnească în străinătate ceva care ar putea fi preferat sau măcar favorabil comparat cu instituțiile lor, cu obiceiurile lor și chiar cu instalațiile lor materiale. „*Totul e mult mai bine la noi*” se gândesc ei cu o convingere care are la englezi puterea unei credinți religioase și care nu este puțin agasantă pentru continentali, mai puțin siguri de ei însăși și mai totdeauna gata de a recunoaște inferioritatea lor, adevărată sau închipuită.

Dintre toate instituțiile perfecte pentru cari ei mulțumesc *Providența* — și înțelepciunea superioară a rasei lor — că i-a înzestrat, nu este una pe care Britanicii să o admire mai mult cu *administrarea justiției*.

Citirea faptelor diverse care înlățuie de câte-va luni cronica în Franța, îi fac să comită în fiecare dimineață păcatul fariseului: „*Îți mulțumesc Doamne, că nu sunt ca ceilalți oameni... hoți, nedrepti... nici chiar ca acest om de afaceri francez!*”

Am simțit de multe ori, în cursul acestei ultime săptămâni, în jurul meu, mila compătitoare a prietenilor mei englezi. Și aceia cari mă cunosc mai bine cari știau că oei cinsprezece ani de ședere printre ei mi-au dat și mie din această filosofie surzătoare, grație căreia știi să ascuți critica fără să te superi, îndrănesc să îmi spună cu capul sus:

„*Mărturisii totuși că la noi toate aceste lucruri nu s'ar putea întâmpla!*”

În toate „*aceste lucruri cari se întâmplă*” Anglia își are partea și în o sută de ocazii am putut să răspund tachiării amicilor mei cu o altă tachiare. Dar când e vorba de a compara administrarea justiției din Anglia cu cea de la noi, mă dau bătut, tac.

Separarea puterilor în Stat, coexistența unui Legislativ, unui Executiv și a unei Puteri judecătorești independente, și operând fiecare în sfera lor, fără a fi suuse la nici o presiune din partea puterii vecine este și va rămâne fără îndoială o teorie, chimerică cu toate teoriile prea bine făcute.

Separarea puterilor n'a fost niciodată așa de perfectă în Anglia după cum a crezut-o Montesquieu.

Nu este și nu poate fi într'un Stat ordonat de cât o singură putere: Suveranul, Guvernul sau Parlamentul care impune în cele din urmă voința sa. Ceace se întâmplă când un Stat decretează separarea sferelor de activitate, este că puterea care stăpânește, de bună voe sau pentru că are motive să se îndoiască de autoritatea sa, se desbracă de o parte din atribuțiile sale în favoarea colaboratorilor ei. Limitele astfel fixate sunt mai mult sau mai puțin credincios observate după tăria puterii dominante sau temperamentul rasei.

* * *

Constituția de la 1701 stabilește inamovibilitatea judecătorilor.

Privind separarea puterilor sub această lumină, se poate afirma că nici o țară nu a observat mai bine ca Marea Britanie delimitarea câmpurilor de acțiune decretate, acum 230 de ani în *Act of Settlement* din 1701 și care schimba toată concepțiunea despre Justiție în Anglia.

Ca atâtea alte instituțiuni de Stat engleze, separarea puterilor a venit ca o reacțiune contra unui abuz intolerabil. Monarhia constituțională n'a văzut puterile sale atât de radical reduse de cât pentru că monarhia absolută abuzase excesiv de autoritatea sa.

Dacă necesitatea a impus Angliei din Secolul XVIII-lea de a pune, printr'un articol imperios din noua constituție smulșă lui Guillaume al III-lea, independența judecătorilor față de cele două puteri rivale, Coroana și Parlamentul, această se datorește faptului, că Magistratura în trecut, se arătase de un servilism scandalos față de puternicii zilei. Franța cu venalitatea și ereditatea funcțiilor publice, ori cât de blamabile ar fi din alte puncte de vedere, s'a găsit sub acest raport mai bine dotată de cât Anglia.

Opinia publică a păstrat o amintire înspăimântătoare de „*Blody Assizes*”, de turneul sângeros, pe care

1. Dăm aci în traducere, după marele hebdomader francez „*Je suis partout*”, articolul publicat sub titlu de mai sus, în numărul din 19 Mai 1934, și semnat de *Henri Claudet*.

l'a făcut prin țară în 1685, după eșecul revoltei dela Monmouth, oribilul judecător Jeffreys, executorul orbește devotat răsbunării lui Iacob al II-lea.

Magistratura engleză nu a arătat mai multă demnitate și independență nici când era Parlamentul sau Cromwell cari porunceau.

Reformatorii de la 1701, au crezut că au găsit mijlocul de a reda justiției aureola fără să-i ia nimic din autoritatea sa. Judecătorii trebuiau să continue a fi numiți de Coroană—alternativa era de a fi aleși; se bănuie însă foarte desavantațiile unei astfel de metode—dar ei încetau de a fi servitorii Monarhiei sau ai Camerilor. Ei erau așezați în poziția de arbitri independenți. Ei erau numiți pe viață cu apuntemente fixe; ei erau inamovibili și nu aveau nimic de temut nici de așteptat din partea Suveranului sau a poporului.

În același moment când Executorul numea pe judecători, îi pune și afară de orice atingere din partea sa.

Este tot Constituția din 1701 care guvernează și astăzi administrarea Justiției în Marea Britanie. Reorganizarea judiciară din 1873—1875 n'a schimbat nimic din Statutul magistraturei.

* * *

Administrația judiciară în Marea Britanie.

Administrația judiciară este, după cum se știe, mult mai concentrată în Marea Britaniei de cât în Franța.

Toate afacerile civile importante, toate procesele comerciale, divorțurile sunt judecate înaintea *Inaltei Curți* din Londra. Tot judecătorii metropolei sunt aceia cari exercită jurisdicția criminală superioară în regat prin mijlocul deplasărilor la Curțile cu Jurați.

Judecătorul englez este gras plătit în raport cu retribuția magistraturei franceze, dar și depune o muncă considerabilă. Situația judecătorului de arondisment care soluționează două duzini de afaceri în tot anul și restul timpului face versuri sau pescuește cu undița, după dispoziție, nu are paralelă în Marea Britanie.

Cabinetul britanic numește direct sau prin intermediul unuia din membrii, lordul cancelar, pe toții judecătorii din Londra și din comitate. Cei 25 judecători ai *Inaltei Curți* ziși „*Juges puisnés*” sunt prezentați aporbațiunii regale de către lordul cancelar care previne pe primul ministru de alegerea sa.

Judecătorii din comitate sunt numiți direct de lordul cancelar.

În fine primul Ministru își rezervă să prezintă el pe *Lord Chief Justice*, șeful Curții suverane a regelui (Cour du Banc du Roi) și pe lorzii judecători de apel.

* * *

Pentru înțelegerea a celor ce urmează reamintim aci pe scurt liniile mari ale organizației justiției britanice.

„*Curtea supremă de justiție*” care siezează la Palatul justiției al Strandului la Londra, înglobează în același timp *Inalta Curte* și *Curtea de Apel*.

Inalta Curte cuprinde trei diviziuni:

a) *Curtea Cancelariei* (la cour de chancellerie). Tribunalul desemnat prin această denumire, judecă altă dată toate acțiunile în care se făcea apel la „*echitatea*” suveranului, în opoziție cu principiile rigide ale legii.

Astăzi *Curtea Cancelariei* însărcinată de a aplica legislațiunea privitoare la administrația bunurilor, la ipoteci, la asociațiile comerciale și la tutela incapacitabililor.

b) *Curtea suverană a Regelui* — sau a Reginei — (la Cour du Banc du Roi — ou de la Reine —) numită ast-fel fiind-că suveranul sieja altă dată în

persoană pe un scaun înalt; Judecătării erau așezați pe alte scaune la picioarele lui. Tribunalul regal își întemeia deciziunile sale pe lege, scrisă sau cutumieră „*Comon law*”.

Astăzi, Curtea Suverană a regelui rezolvă toate acțiunile personale. Ea se compune dintr'un președinte, *Lord Chief Justice* al Angliei și din șapte-spre-zece judecători „*puisnés*”.

c) *Curtea testamentelor, divorțurilor și a Amiralității*, care are în special prin atribuțiile sale toate acțiunile relative la navigație.

Inalta Curte mai cuprinde în plus pe judecătorii secundari „*masters*” cari decid în afacerile de mai mică importanță sau pronunță hotărâri interlocutorii.

Curtea de Apel se compune dintr'un *Maitre des Roles* și din cinci judecători cari au privilegiul de a fi desemnați prin titlul de *Lord Justice* în timp ce judecătorii de la *Inalta Curte* sunt numai *Mr. Justice*

Este la Londra și o *Curte centrală criminală* unde afacerile de omoruri sunt judecate de magistrați de la *Inalta Curte*.

Există de asemenea și o *Curte de Apel criminală* prezidată de *Lord Chief Justice*.

Curtea civilă de apel nu constituie un tribunal de ultimă instanță, Impricinatul care are punga plină poate apela deciziile ei la *Camera lorzilor* care este într'adevăr tribunalul suprem pentru Marea Britanie.

În teorie toți *pairii* regatului pot lua parte la deliberațiunile judecătorești. Aceasta ar forma o comisie de anchetă cu putei judecătorești de 734 membri! Dar cutuma, mai înțeleaptă decât legea rezerva ec-cesul la pretoriul suprem *lordului cancelar* și la șapte judecătorii ziși „*Lords d'appel en l'Ordinaire*”.

Quorum necesar e de trei membri. În caz de trebuință, toți *pairii* cari exercită sau au exercitat funcții judecătorești înalte, pot fi chemați să ia locul unui *lord d'appel*.

* * *

După cum se știe baroul furnizează recrutarea magistraturei. Nu există o clasă judiciară ca la noi. Judecătorul ajunge, se poate spune, dintr'o dată la apogeul carierei sale.

Trebuie șapte ani de exercițiu al profesiei de avocat pentru a putea fi numit judecător de district și zece ani pentru a putea obține un fotoliu la *Inalta Curte*.

Odată ajuns judecător rămâi pentru toată viața, pentru eternitate. Judecătorul nu poate fi revocat, este inamovibil cu acelaș titlu ca și cum și ar fi cumpărat funcția sa.

Cu toate acestea, fiți liniștiți. Constituția din 1701 a prevăzut cazul când judecătorul ar pierde uzul rațiunii sau ar cădea în starea copilăriei înainte de a se hotărâ să părăsească fotoliul *Inaltei Curți*. Judecătorii își conservă funcția lor atâta timp „cât se poartă bine” (qu'ils se conduisent bien) „*During good behaviour*” (spun legile) — Formula cuprinde în acelaș timp integritatea profesională și demnitatea vieții private.

Și când a devenit patent că un judecător de la *Inalta Curte* deviază de la linia de conduită care se cade să o aibă în funcțiunile sale trebuie încă o petițiune votată de cele două Camere ale Parlamentului pentru ca Guvernul să'l poată destitui.

Nu există limită de vârstă: Judecătorii aleg ei însăși ceasul retragerii. Ei uzează liber de această permisiune, dar nu în sensul în care ați putea gândi. Un judecător octogenar nu este o raritate la *Inalta Curte*. Privilegiul de a sieja cinci zile pe săptămână de la zece ore jumătate dimineața până la ora patru

după amiază și Sâmbăta jumătate ziua, într-o Curte gotică, rău încălzită și rău aerisită și care nu primește lumină decât prin tavan, are pe cât se pare pentru acești veterani o atracție irezistibilă. Judecătorii nu mai știu să plece.

Funcțiunea de alt-fel conservă. Vigoarea intelectăual a acestor bătrâni este absolut remarcabilă și energia fizică nu este nici odată sub nivelul operei pe care trebuie să o îndeplinească.

* * *

Garantarea independenței este ea perfectă ?

„Și iată, e foarte simplu : E de ajuns să gândești explicit triumfători istoricii dreptului englez. Judecătorul inamovibil n'are să se teamă de nimeni, nici de Parlament, nici de Coroană : independența rezultă automat.

Tabloul este într'adevăr atât de perfect după cum îl înfățișează penegiriști britanici ?

Judecătorii n'au să se teamă din partea puterii. N'au ei nici să spere ceva ? Magistratul nu poate fi retrogradat, este bine înțeles ; dar nu este pentru el avansare posibilă ?

Da. Un judecător de comitat poate în teorie să devină judecător la Inalta Curte. Dar faptul e rar. Experiența marilor afaceri îi lipsește și îi e teamă ca avansarea să nu-l incurce.

Magistrații dela Curtea Suverană a Regelui sau dela Curtea Cancelariei pot fi numiți judecători de apel. În practică judecătorul dela Curtea de Apei este adus la acest scaun prin alegerea directă exprimată de egalii săi și este rar să se audă plângeri că s'a trecut peste un drept. Apuntamente sunt de altfel aceleași la Curtea de Apel ca și la Inalta Curte ; 5.000 livre sterline.

Alegerea guvernului e mai liberă când e vorba de numirea șefului Curții de Apel : *Lord Chief Justice*. Dar să ne gândim : nu e decât un *Chief Justice* pentru întreg regatul. Postul reclamă un caracter și o cunoștință juridică consumată. Un ambițios vulgar care ar fi gata să și vândă conștiința de magistrat ar suporta greu acest post. Ostracismul colegilor săi, i-ar face sarcina imposibilă și viața insuportabilă. În fapt, alegerea guvernului se îndreaptă în general asupra candidatului desemnat respectos de colegii săi.

Zic în general. Este de netăgăduit că pe măsură cese apropie de treapta cea mai înaltă, elementul politic se introduce din ce în ce mai larg în administrarea justiției. Trebuie bine ca cele trei puteri ale Statului, cea executivă, cea legislativă și cea judiciară să se angreneze printr'un oarecare punct una în alta.

Amestecul puterilor își găsește expresiunea sa cea mai complexă în persoana *Lordului Cancelar*, care îndeplinește trei roluri distincte, și, cum observă de Franqueville, în mod normal aproape incompatibile.

El este membru al cabinetului și prin consecință aparține Executivului. El prezidează Adunarea Legislativă superioară : Camera Lorzilor.

În fine, el este judecător și prezidează Curtea de Apel, Comitetul judiciar al Consiliului privat și Camera Lorzilor siejând ca Curte de Justiție.

Inchipuți-vă un ministru de justiție care ar fi în același timp președinte de Senat și președinte al Curții de Casație !

Postul este dintr'acelea care poate legitim să tenteze un ambițios cu înaltă capacitate. Apuntamentele sunt generoase : 10.000 lire sterline pe an, îndoitul indemnității plătite Primului Ministru.

Cancelarul siejează în Consiliul privat al Coroanei :

el are rang înaintea tuturor miniștrilor, înaintea tuturor ducilor alții decât aceia de sânge regal și înaintea tuturor lorzilor spirituali și temporali, numai arhiepiscopul de Contorbéry trece înaintea lui !

Această măreție a funcției este care proteje pe Lordul Cancelar contra tentațiunilor vulgare și contra oricărei inscenări de presiune din partea puterii sau intereselor particulare. Cea mai mică atingere a imparțialității din partea sa, ar fi de îndată denunțată cu indignare de opinia publică și el nu și-ar mai putea menține situațiunea sa.

* * *

Opinia publică păzește independența judecătorilor

În aceasta rezidă, în Anglia, factorul deciziv al independenței și imparțialității judecătorești : controlul gelos al opiniei publice reprezentată prin adunările legislative prin presă și chiar prin omul de pe stradă.

Când d-l Lloyd George, a făcut înainte de a părăsi puterea, o numire care lasă să se simtă puțin politica, în favoarea unui judecător de înaltă capacitate totuși, deciziunea sa a fost primită prin comentarii cari au făcut pe beneficiar să regrete, pentru câțva timp că a primit această favoare.

Când, în 1924, un *procuror-general* travailist, încercă să influențeze cursul justiției făcând să fie pus în libertate un ziarist comunist acuzat de complicitate la Moscova s'a ridicat un strigăt de indignare care a răsturnat guvernul

Când, acum mai recent, *Labour Party* a făcut să fie numit la Curtea de Apel, ca recompusă, socotea opinia publică, pentru serviciile aduse ca *Solicitor general*, un judecător care nu întrunise sufragiile colegiilor săi, s'a putut vedea, după atitudinea jenată și efasată a beneficiarului pe scaunul Curții, primirea care îi fusese făcută.

* * *

Judecătorii apără cu gelozie independența lor

Magistrații însăși apără cu gelozie și vigoare independența lor.

Actualul *Lord Chief Justice*, lordul *Hewert*, a scris, sunt câți-va ani, contra impietării puterii executive în domeniul judiciar, o carte : *Noul Despotism* care a făcut senzație.

Când în timpul marelui crize financiare de la 1931, au fost votate legile economice care reduceau de la 10% la 20% apuntamentele tuturor funcționarilor superiori cuprinzând și lefurile magistraților, judecătorii de la Curtea Supremă au socotit că o atingere din cele mai grave a fost adusă statutului lor profesional.

În decursul lunilor, nemulțumirea lor nu făcea de cât să crească, și în cursul lunii Iulie 1933, plângerea lor a fost adusă înaintea Camerei Lorzilor sub forma unui *Memoriu al Judecătorilor* care a fost citit în mod solemn în Inalta Adunare.

Diferendul făcea, la 23 Noembrie, obiectul unei mari desbateri în Camera Lorzilor.

Lordul Buchmaster, un ex-Lord Cancelar, a depus o moțiune arătând «că nu poate fi adevărată libertate, de cât numai dacă judecătorii Curții Supreme sunt pe de a întregul independenți de Executiv».

„Pentru a se asigura acest rezultat, nu numai judecătorii trebuie să fie inamovibili, dar încă apuntamentele lor trebuie să nu poată fi reduse în timpul cât ei sunt în funcțiune».

«Judecătorii nu sunt servitori ai Coroanei, proclama de altă parte lordul Rankeillour. De 221 de ani ei

sunt puși pe un alt picior diferit de acel al funcționarilor civili și ai serviciilor militare și navale».

Cine-va a comparat pe judecători cu miniștri membri ai cabinetului.

„Există între un ministru și un judecător de la Inalta Curte o barieră de netrecut declara cu mândrie lordul Buckmaster. O suflare de vânt, briza ușoară a favoarei populare aduce un ministru la putere, o suflare îl precipită, Dar uraganul care poate face ravagii, nu va putea nici măcar să clintească hermina robei judecătorului!”

Lordul Buckmaster conchidea că apunțamentele judecătorilor să nu poată fi niciodată diminuate fără permisiunea lor.

Un subsecretar al Tezaurului, într'un discurs politic pronunțat cu cât-va timp înainte, vorbind în termeni desprețuitori de funcționarii cari n'au știut să primească de bună voie reducerea apartamentelor, a îndrăsnit să spună că „judecătorii au strigat ca niște dihori, și mai tare ca ceilalți”.

Lordul Buckmaster ceru energic o reprimandă pentru insolent.

Lordul cancelar, viconte Sankey prins între mândria sa de judecător și situația sa politică, protesta spunând că el nu poate să aibă nici o îndoială în ce privește prestigiul și independența judecătorilor. El se oferi să facă să se voteze o lege care să dea consacrație constituțională declarației sale.

În ajun se judecase înaintea Curții Suverane a Regelui o afacere în care judecătorul Mac Naughton avusese ocazia să revendice cu sgomot independența judecătorilor față de cealaltă putere.

Era vorba de o acțiune în daune de pe urma unui accident de automobil.

Unul din defendori făcuse unui sergent de poliție, trei zile după accident, la spital, niște declarațiuni, a căror comunicare judecătorul a cerut-o. Sergentul a refuzat punându-se la adăpostul autorității prefectului de poliție. A avut loc o discuție în cursul căreia procurorul general a prezentat o scrisoare a ministrului de Interne care aproba deciziunea prefectului de poliție, declarând că comunicarea raportului ar fi contrară interesului public.

Judecătorul Mac Naughton, își menținu punctul său de vedere și Ministrul de Interne fu acela care trebui să cedeze. Judecătorul marcă triumful său citind documentul cu voce tare la audiență și adaogă:

„Nu trebuie să se închipue că Coroana are vreun drept să intervină într'un proces privat, sau că tribunalul este în vre un fef servitorul Coroanei. Judecătorii sunt absolut independenți de Coroană”.

Judecătorul se gândise chiar un moment să adreseze ministrului de Interne o citațiune invitându-l să compare în fața lui. Observă că el socotea ca o concesie faptul că s'a mulțumit cu o scrisoare și cu explicațiile procurorului general.

* * *

Judecătorii și Parlamentul

Independenți față de puterea executivă, judecătorii sunt tot ast-fel și față de puterea legislativă?

Este un punct pe care juriști englezi uită în general să'l examineze.

Chestiunea abea se pune pentru cine cunoaște, situațiunea membrilor Camerei Comunelor, atât de deosebită de cea a parlamentarilor francezi.

Parlamentarul britanic este un reprezentant: nu e nici un mandatar nici un comisionar. El nu trage după el o armată de clienți care să aștepte de la el onoruri și favoruri.

Protecția unui membru al Camerei Comunelor poat

ce'l mult să te facă să obții o carte de intrare pentru o ședință interesantă la Cameră, sau o invitațiune la recepția *speaker* ului. Ea nu merge mai departe.

Exagerez poate puțin. Parlamentarul rămâne un intermediar folositor când e vorba ca glasul unui om izolat sau a unei grupări modeste să ajungă la urechea guvernului. Dar intervențiunea sa, limitată cele mai adeseori la cazurile în cari o injustiție îi pare că trebuie îndreptată, se exercită la lumina zilei, în general sub forma unei chestiuni adresată ministerului respectiv, la o ședință a Camerei Comunelor.

O presiune din partea parlamentarului ar fi fără obiect. Glasul său este datorat guvernului, din însuși faptul că el aparține partidului de la putere. Dacă face parte din opoziție, el va vota în orice caz contra guvernului.

El nu are nimic de dat. Nu are monedă de schimb. Nu poate deci nimic solicita.

În aceste condițiuni, de ce utilitate ar putea fi pentru un magistrat protecția unui parlamentar?

Avocații parlamentari sunt numeroși în Anglia. Ei continua pe timpul duratei mandatului lor să se ocupe cu biroul lor și să pledeze înaintea Curților; dar nu se vede să piardă mai puține procese de cât ceilalți.

„Influența lor e absolut nulă, îmi spunea în ultimele aceste zile, cu convingerea făcută după o lungă experiență, un avocat francez care, de cinsprezece ani, practică în fiecare zi la Tribunalele engleze».

«Un magistrat poate să aibă convingeri politice și chiar să le afișeze, dar la audiență nu este de cât judecător. Este o desasociere complectă a celor două personalități».

De altminteri este suficient să frecunțezi tribunalele britanice pentru a-ți fece convingerea în această privință. Când ai putut, după cum am avut plăcerea să o fac adesea, ca să admiri în pretoriu, sub peruca albă, majestatea senină a unui lord *Reading*, care a fost *Lord Chief Justice*, înainte de a deveni un rege al Indiilor, demnitatea surăzătoare și puțin malițioasă a unui *Mr. Justice Horridge*, privirea la vultur, binevoitoare în același timp a unui *Mr Justice Ivory*, știi bine că acești oameni nu'și vând conștiința lor.

Independența trebuie căutată în caracter tot atât cât și în instituțiuni. Legile nu sunt nimic fără moravuri.

Englezul, pe care soarta l'a făcut judecător sau vallet, este independent, pentru că el are mândria demnității sale de om. El nu cunoaște servilismul și el nu poate să se aștepte nici că'l va găsi la inferiorii săi.

Henri Claudet

JURISPRUDENȚA ROMANA INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE SECȚIUNI-UNITE

Audiența de la 24 Mai 1954

Președinția D lui D. Volanschi, prim-președinte

Bruno Szeletzky cu Ministerul Public

STARE DE ASEDIU. — LEGEA PENTRU AUTORIZAREA STĂREI DE ASEDIU DIN FEBRUARIE 1933. — CONSTITUȚIONALITATE. — ART. 128 AL. 2 DIN CONSTITUȚIE.

STARE DE ASEDIU — AUTORIZAREA GUVERNULUI DE A O DECRETĂ. — CONSTITUȚIONALITATE, — ART. 128 AL. 2 DIN CONSTITUȚIE. — ART. UNIC AL LEGII STĂREI DE ASEDIU DIN 4 FEBRUARIE 1933.

HOTĂRĂRI JUDECĂTOREȘTI.—MOTIVAREA LOR.—DACĂ E ORDIN CONSTITUȚIONAL.

RECURS ÎN CASARE. — EXERCITAREA LUI LA ALTA INSTANȚĂ DECÂT CURTEA DE CASAȚIE.—CONSTITUȚIONALITATE.

1° Prin articolul 128 al. 2 din constituție

legiuitorului constituant a conferit celui ordinar dreptul de a edicta în caz de pericol dispozițiuni de excepție pentru apărarea țării și a ordinii publice; astfel că el poate în virtutea acestui drept să defere instanțelor militare judecarea unor infracțiuni comise de civili în timpul legii stărei de asediu dacă prin gravitatea lor ele pot pune în pericol siguranța țării și a ordinii publice, indiferent de calitatea infractorilor și de împrejurarea de fapt că sub imperiul dreptului comun ei n-ar putea fi judecați decât de instanțele ordinare.

În virtutea aceluiași drept legiuitorului ordinar poate deci să edicteze modalitatea după care urmează a fi judecate asemenea infracțiuni, nu numai în cazul când judecarea lor ar începe și s'ar sfârși în timpul legii stărei de asediu, dar și când, începând sub imperiul ei, nu s'ar fi sfârșit până la ridicarea ei, precum și când asemenea infracțiuni fiind instruite și trimise acelor instanțe spre judecare în timpul legii stărei de asediu judecarea lor n'ar fi avut loc până la ridicarea ei

2) Legiuitorului constituant autorizând în caz de pericol introducerea stărei de asediu, a lăsat la facultatea legiuitorului ordinar facultatea de a fixa data duratei și condițiunile de aplicare a acelei legi, astfel că legiuitorului ordinar dispunând prin lege că guvernul este autorizat de a decreta în orice moment pe termen de cel mult 6 luni starea de asediu generală s'au parțială n'a făcut decât să uzeze de facultatea ce i-a fost acordată de legiuitorului constituant.

3) Din faptul că prin Constituția de la 1866 care s'a inspirat din cea belgiană, nu s'au mai reprodus dispozițiunile din acea Constituție relative la motivarea hotărârilor judecătorești, cum și din faptul că prin Constituția de la 1923 nu s'a edictat nici o dispoziție în această privință, rezultă că atât Constituantul de la 1933 cât și cel de la 1866 au lăsat pe seama legiuitorului ordinar chestiunea relativă la motivarea de către instanțele judecătorești a hotărârilor lor.

Prin urmare dispozițiunile art. 75 din codul justiției militare și 26 din legea Inaltei Curți, nu pot fi privite ca neconstituționale prin faptul că ele nu deschid dreptul de recurs în contra hotărârilor instanțelor militare de cat pentru incompetență nu și pentru nemotivare.

4) Legiuitorului ordinar poate fără să aducă vre-o atingere principiului constituțional al recunoașterii dreptului de recurs în casare și pentru anumite cazuri pentru care a instituit alte instanțe decât Curtea de Casație

pentru exercitarea acestui drept, să limiteze calea recursului în casație, în cazul când, pentru asemenea cauze, a admis în mod excepțional și calea recursului în casație.

No. 17. — Respinse motivele de neconstituționalitate și prin consecință și recursul făcut de Bruno Szeletzki în contra deciziunii No. 188/933 a Curții superioare de justiție militare.

S'au nscultat: D-nii avocați Vasiliu Cluj, Anibal Theodorescu și Istrate Micescu în susținerea motivelor de neconstituționalitate și domnul Procuror General C. Viforeanu în concluzia pentru respingerea lor.

Curtea deliberând,

Având în vedere actele de la dosar, din care rezultă că, prin sentința No. 570 din 16 August 1933 a Consiliului de război al corpului II armată, Bruno Szeletzky, directorul reprezentanței din București a Uzinelor Skoda, a fost condamnat la 5 ani închisoare corecțională pentru rupere de sigilii și procurare de documente secrete cu caracter militar, fapte prevăzute și pedepsite de art. 201 cod. pen. comb. cu legea stării de asediu din 4 Februarie 1933 și de art. 8 din legea contra spionajului și trădării în timp de pace din Iulie 1930, comb. cu art. 16 din aceeași lege și cu art. 40 cod. pen.

În contra acestei sentințe, Bruno Szeletzky a făcut recurs la Curtea Superioară de Justiție militară, invocând ca motive de casare:

1) că Consiliul de Război ar fi fost incompetent de a-l judeca, întrucât deși una din infracțiuni — rupere de sigilii — s'a petrecut sub starea de asediu, totuși cea de a doua — procurarea de acte secrete militare — prevăzută de art. 8 din legea din 1930 petrecându-se anterior stării de asediu, potrivit art. 57 CJM, ele deveneau de competența instanțelor de drept comun;

2) Că independent de data săvârșirii infracțiunii, instanțele militare n'ar fi fost competente de a-l judeca, deoarece procesul a început abia în ziua de 4 August 1933, când starea de asediu încetase.

3) În fine, motivarea respingerii incidentului de incompetență ridicat în fața Consiliului de război ar fi insuficientă, întrucât prin acea motivare nu s'ar arăta din ce acte se trage concluzia că infracțiunea prevăzută de legea spionajului s'ar fi săvârșit sub starea de asediu.

Curtea Superioară de justiție militară, prin deciziunea No. 128/933, a respins recursul.

În contra acestei deciziuni, Szeletzky a făcut recurs la Inalta Curte de Casație, în conformitate cu art. 75 din C.J.M. comb. cu art. 26 din legea organică a Inaltei Curți; și în susținerea recursului a invocat, pe lângă două motive de incompetență, alte două de neconstituționalitate și anume:

1) Neconstituționalitatea alin. 7 al articolului unic din legea pentru autorizarea stării de asediu din 4 Februarie 1933 și a art. 16 din legea spionajului din 1930, ca contravenind art. 9 combinat cu 12, 33 combinat cu 40, 88 combinat cu 91, 101—107, precum și art. 38 combinat cu 128 din Constituție.

2) Neconstituționalitatea art. 70, 75 și 106 din C. J. M. și art. 26 din legea organică a Inaltei Curții de Casație, întrucât ar contraveni art. 12 comb. cu 9,33 comb. cu 40, 101—107 și 128 din Constituție.

Inalta Curte Secția II-a, prin deciziunea No. 789/934, a respins moiviile de casare referitoare la incompetență și a trimis în judecata Secțiunilor Unite motivele de neconstituționalitate.

Având în vedere motivul I de neconstituționalitate :

„Neconstituționalitatea aliniatului VII al articolului unic din legea pentru autorizarea stării de asediu din 4 Februarie 1933 și a art. 16 din legea spionajului contravenind articolelor 9 combinat cu 12 ; 33 combinat cu 40 și 88 combinat cu 91, 101-107, precum și art. 38 combinat cu 128 din Constituție“.

„Dacă se atribuie cuvântului „Tribunale Militare“ din alin. VII al articolului unic din legea stării de asediu, înțelegând că acest termen tehnic cuprinde și instanțele de instrucție și se reține ca atare în competența Tribunalului Militar judecata tuturor infracțiunilor la care se referă art. 16 din legea spionajului, atunci amândouă aceste texte urmează să fie declarate neconstituționale, pentru că răpesc drepturilor Românilor recunoscute în titlul II al Constituției garanția art. 12 după care nimeni nu poate fi sustras, în contra voinței sale, dela judecătoria pe care îi dă legea, garanție de care, în virtutea art. 9 din Constituție, beneficiază și străinii aflători pe pământul României, pentru protecțiunea acordată de legi persoanelor lor.

„In adevăr, ar fi de ajuns ca, cu prilejul decretării stării de asediu, să se lanseze o serie de urmărituri tuturor persoanelor socotite jenante în anume ipoteze politice — și să se înceapă instrucțiuni pe bază de delațiuni ori acuzațiuni nedrepte pentru ca garanțiile constituționale, și ca atare constituția, să fie suspendată în parte și în mod inegal pentru cei vizați prin asemenea urmărituri, rămânând la discreția Tribunalului Militar, deși Tribunalele Militare ca instanță de judecată, nu au fost încă sesizate, instrucțiunile fiind în curs.

„Textele mai sus vizate ca neconstituționale prin confuziunea lor între instanțele de instrucție și Tribunalele propriu zise, răpind fiecăruia dintre noi chează judecătorilor firești din art. 9 combinat cu 12 din Constituție și făcându-ne justițiabili ai instanțelor de excepție, fac iluzorie separația puterii executive de cea judecătorească, violează art. 33 combinat cu 40, 88 și 91 : capul armatei depășind separația între puterea executivă și cea judecătorească. Dacă întronarea unui asemenea regim ar fi îngăduită, Constituția ar deveni inutilă.

„Asemenea dispozițiuni denunțate ca neconstituționale prin prezentul motiv, având consecințele arătate mai sus le-ar agrava expunând arbitrariului toate drepturile și libertățile constituționale din titlul II, așa cum sunt orânduite de Constituție și prin celelalte dispoziții în raport cu care textele denunțate apar neconstituționale. În adevăr, dacă puterea ju-

„decătorească, ca putere separată în Stat, se exercită de organele ei și dacă se înțelege prin organele ei, în limitele legilor care le orânduiesc, numai cele prevăzute de art. 101-107 din Constituție și în special pentru justiția militară în condițiunile art. 106, este evident că Tribunalele Militare nu pot funcționa decât în baza legilor lor organice, căror legi decât li se atribuie efecte contrarii dispozițiilor art. 38 din Constituție — pentru ca stările de asediu să se prelungească prin termene elastice lăsate la discreția puterii executive — numai există nici principiul separațiunii puterilor în Stat, fără de care nu sunt libertăți constituționale, nici garanția art. 12 din Constituție, după care nimeni nu poate fi răpit dela judecata judecătorilor săi firești. Este adevărat că prin art. 128 se poate institui o stare de asediu parțială, sau totală, dar numai prin lege și dacă o asemenea lege este lăsată la discreția puterii executive pentru durata efectelor ei, nu mai este separație de putere între puterea legiuitoare și cea executivă și nici separație de putere între cea judecătorească și executivă de o parte, și cea judecătorească și legiuitoare, de altă parte. În acest sens, credem că alin. VII din articolul unic al legii autorizând starea de asediu și art. 16 din legea spionajului contravenind dispozițiunilor constituționale mai sus menționate urmează că Inalta Curte să recunoască temeinicia acestui motiv, să ni-l admită și să declare neconstituționale textele denunțate prin el, pronunțând casarea deciziunii Consiliului de Revizie“.

Considerând că este exact că, potrivit art. 12 din Constituția din 1923, nimeni nu poate fi sustras contra voinței sale de la judecătoria ce-i dă legea ; de asemenea este exact că potrivit art. 9 din aceeași Constituție, toți stăinși aflători pe pământul României se bucură de protecțiunea dată de legi persoanelor și averilor în genere.

Că, însă, prin art. 128 alin. 2 din Constituție, se prevede că, în caz de pericol de Stat, se poate, prin legi, institui starea de asediu generală sau parțială.

Considerând că starea de asediu este o măsură de siguranță publică luată de legiuitor, care are drept efect instituirea unui regim de excepție ;

Că, astfel fiind, prin art. 128 alin. 2 menționat, legiuitorul constituant a conferit celui ordinar dreptul de a edicta în caz de pericol dispozițiuni de excepție pentru apărarea țării și a ordinii publice ;

Că, în virtutea acestui drept, el poate, în anumite condițiuni, să defere instanțelor militare judecarea unor infracțiuni comise de civili în timpul legii stării de asediu, dacă prin gravitatea lor ele pot pune în pericol siguranța țării și a ordinii publice, — aceasta indiferent de calitatea infractorilor și de împrejurarea că sub imperiul dreptului comun ei n'ar putea fi judecați decât de instanțele ordinare.

Că în virtutea acestui drept, legiuitorul ordinar poate, fără a contraveni normelor constituționale, să edicteze modalitatea după care urmează a fi judecate asemenea infracțiuni, nu numai în cazul când jude-

care lor ar începe și s'ar sfârși în timpul legii stării de asediu, dar și când, începând sub imperiul ei, nu s'ar fi sfârșit până la ridirarea ei, precum și când asemenea infracțiuni fiind instruite și trimise acelor instanțe spre judecare în timpul legii stării de asediu, judecarea lor n'ar fi avut loc până la ridicarea stărei de asediu.

Că, deci, dispozițiunile alin. 7 al articolului unic din legea din 4 Februarie 1933 pentru autorizarea stării de asediu, prin care s'a dispus că procesele prevăzute în acea lege începute înaintea tribunalelor militare în cursul stării de asediu rămân de competența acestor tribunale până la pronunțarea hotărârii definitive, — nu sunt neconstituționale.

Că, de asemenea, și pentru aceleași motive, legiuitorul ordinar n'a contravenit Constituției, când a dispus prin art. 16 din legea spionajului în timp de pace din 16 Iulie 1933 că competența pentru urmărirea și judecarea infracțiunilor referitoare la procurare de planuri, scripte sau documente militare prevăzute la art. 1 și 8 din acea lege, revine instanțelor militare în cazul când ele au fost săvârșite într'o zonă aflată sub stare de asediu, indiferent de calitatea infractorilor

Considerând în ce privește susținerea că prin legea stării de asediu din 1933, lăsându-se durată efectelor ei la discreția puterii executive, s'ar fi contravenit principiului separațiunii puterilor în Stat și dispozițiilor art. 101-107 din Constituție, după care puterea judecătorească se exercită ca putere separată în Stat, — că legiuitorul constituant autorizând în caz de pericol introducerea legii stării de asediu, a lăsat la facultatea legiuitorului ordinar fixarea duratei și a condițiilor de aplicare a acelei legi.

Că, legiuitorul ordinar, dispunând prin acea lege că guvernul este autorizat a decreta în orice moment pe termen de cel mult 6 luni starea de asediu generală sau parțială și că acea stare va putea fi ridicată de guvern oricând înainte de expirarea termenului fixat prin decretul de promulgare, n'a făcut de cât să uzeze de facultatea ce i a fost acoroată de legiuitorul constituant, — facultate în virtutea căreia legiuitorul ordinar a putut — fără a fi contravenit principiului separațiunii puterilor în Stat — să de lege guvernului dreptul ca, înăuntrul termenului fixat pentru aplicarea acelei legi, să facă să înceteze efectele ei.

Că, deci, motivul I de neconstituționalitate este neîntemeiat.

Având în vedere motivul II de neconstituționalitate :

„Neconstituționalitatea art. 70, 75 și 106 din codul justiției militare, precum și a art. 26 din legea organică a Inaltei curții de casație, întrucât contravine art. 12 combinat cu 9; 33 combinat cu 40 „101-107 și 128 din constituție“.

„Pe baza art. 128 din Constituție, ea nu poate fi suspendată nici în total, nici în parte; starea de asediu reprezintă, în oarecare măsură, o suspendare „parțială pentru civili a garanției art 12 din Constituție, prin aceea că civilii devin justițiabili ai Tribu-

„nalelor Militare, în timpul și pe teritoriile supuse stării de asediu. Această situație excepțională nu poate fi lăsată fără control, fără ca în același timp și prin aplicarea ei, drepturile Românilor din titlul II să nu fie expuse la arbitrar. De aceleași drepturi se bucură și străinii aflători în România în virtuțea art 9 din „Constituție. Pentru ca arbitrarul la care drepturile noastre constituționale sunt expuse să poată fi controlate, s'au instituit reguli de competență sub cenzura Inaltei Curți de Casație. Astfel, din combinarea art. 70, 75 și 106 din codul justiției militare, competența instanțelor militare este supusă controlului „Consiliilor de revizie prin art. 70 și controlului Inaltei Curți de Casație prin art. 75 din codul justiției militare. Cum, însă, pe când art. 70 dă dreptul în același timp la casarea deciziunilor Consiliilor de „Război și pentru nemotivare în chestiunile de competență și pentru incompetență propriu zisă, pe când art. 29 din legea Inaltei Curți și art. 75 din codul „justiției militare dă dreptul la recurs la Inalta Curte, „numai pentru incompetență, aceste texte apar neconstituționale, pentru că dacă instanțele militare pot evita controlul competenței, refuzând de a motiva, dreptul de recurs în casare garantat de art. 103 „din Constituție este răpit. Această răpire a dreptului constituțional din art. 103 garanție a drepturilor „decurgând din art. 9 combinat cu 12 și 128 din „Constituție se operează prin textele denunțate care „dau dreptul de recurs pentru necompetență, dar un „și pentru nemotivare și este ca și cum nu ar fi recurs nici pentru incompetență. Prin rezultatul la care „se ajunge în chipul arătat, textele mai sus denunțate sunt vădit neconstituționale și pentru că toate „drepturile Românilor din titlul II din Constituție scapă „de sub pavăza principiului separațiunii puterilor în „Stat și a dreptului de recurs în casare, care e de „ordin constituțional. Este daajuns, în adevăr, ca prin „jocul stării de asediu, civilii devenind justițiabili de „Tribunalele Militare, nemotivându-se data infracțiunilor să nu se poată controla competența Tribuna- „lelor Militare.

„Pentru considerațiunile arătate în acest motiv, cerem admiterea lui, denunțarea, ca neconstituțională, „a textelor vizate prin el și pe cale de consecință casarea deciziunii date pe baza lor de către instanțele „militare.

„Cerem admiterea recursului și casarea deciziunii, rezervându-ne dreptul de a desvolta prin oșebit memoriu prezentat Secțiunilor Unite ale Inaltei Curți „motivele aci enunțate, chestiunea fiind de ordine „publică“.

Considerând că nici prin Constituția nouă și nici prin Constituția de la 1866 nu s'a edictat vre-o dispozițiune, prin care să se prevadă, precum s'a prevăzut prin art. 97 din Constituția belgiană, obligațiunea pentru instanțele judecătorești de a-și motiva hotărârile lor.

Că, din faptul că prin Constituția de la 1866, care s'a inspirat din cea belgiană, nu s'au mai reprodus

dispozițiunile din această Constituție relative la motivarea hotărârilor judecătorești; și din faptul că prin Constituția de la 1923 nu s'a edictat nici o dispozițiune în această privință, rezultă că atât Constituantul de la 1923, cât și cel de la 1866 au lăsat pe seama legiutorului ordinar chestiunea relativă la motivarea de către instanțele judecătorești a hotărârilor lor.

Că, aceasta rezultă și din faptul că dacă Constituantul ar fi înțeles altfel, ar fi edictat o dispozițiune expresă în această privință, astfel cum a făcut cu privire la mandatele de arestare, în privința cărora a prevăzut prin art. 13 din vechea Constituție și art. 11 din noua Constituție, că mandatele de arestare trebuiesc motivate.

Că, deci, susținerea recurentului că dispozițiunile art. 75 din codul de Justiție Militară și 26 din legea Inaltei Curți ar fi neconstituționale, întrucât ele nu deschid dreptul de recurs în Casație în contra hotărârilor instanțelor militare, decât pentru incompetență nu și pentru nemotivare, e neîntemeiată.

Că, de altfel, discuțiunea motivului de neconstituționalitate e și fără interes în această privință, deoarece din cuprinsul deciziei No. 789/934 a Inaltei Curți Secția II-a, prin care s'a respins recursul introdus de Szeletzky, cum și din cuprinsul deciziei Curții Superioare de Justiție Militară, prin care s'a respins recursul aceluiși în contra hotărârii Consiliului de Război, rezultă, în ce privește susținerea lui referitoare la pretinsa nemotivare a hotărârii prin care Consiliul de Război a respins incidentul de incompetență, nemotivare care ar consta în faptul că acel Consiliu n'ar fi arătat din ce acte a tras concluzia că infracțiunea prevăzută de legea spionajului pusă în sarcina recurentului s'ar fi săvârșit sub stare de asediu, că atât Inalta Curte Secția II-a, cât și Curtea Superioară de Justiție Militară, au stabilit că Consiliul de Război, examinând incidentul de incompetență în raport cu faptele cuprinse în actele de instrucțiune și actul de dare în judecată, a constatat printr'o motivare suficientă și neatacată pentru denaturare înaintea Curții Superioare de Justiție Militară, că faptul prevăzut de legea spionajului pus în sarcina recurentului a fost săvârșit în timpul stării de asediu; constatare care justifică competența instanțelor militare de a judeca litigiul.

Că, deci, fiind stabilit cu autoritate de lucru judecat de Inalta Curte Secția II-a, că Consiliul de Război și-a motivat suficient hotărârea dată asupra incidentului de incompetență, rezultă că susținerile din motivul de neconstituționalitate relative la nemotivare au a fi înlăturate și ca fără interes.

Considerând în ce privește susținerea că, prin art. 75 din C. J. M. și 26 din legea organică a Inaltei Curți, deschizându-se dreptul de recurs la Inalta Curte, numai pentru incompetență, nu și pentru nemotivare în chestiunile de incompetență, prin aceasta s'ar fi răpit dreptul de recurs care este de ordin constituțional, că dacă prin art. 103 din noua Constituție se declară că dreptul de recurs în casare este de ordin constituțional, prin aceasta nu se recunoaște numai Curții

de Casație competența de a judeca toate recursurile de orice natură, căci Constituția vorbește de dreptul de recurs în „casare“, iar nu în casație, în care evident că numai Curtea de Casație ar fi competente a judeca orice fel de recursuri.

Că, astfel fiind, legiutorul ordinar poate, fără să aducă vre-o atingere principiului constituțional al recunoașterii dreptului de recurs în casare, ca pentru anumite cauze pentru care a instituit alte instanțe decât Curtea de Casație pentru exercitarea acestui drept, să limiteze calea recursului în casație, în cazul când, pentru asemenea cauze, a admis, în mod excepțional, și calea recursului în Casație.

Considerând că, potrivit art. 106 din Constituție, uștiția militară se organizează prin osebită lege;

Că legiutorul ordinar organizând justiția militară prin codul de justiție militară, a instituit prin art. 68—70 din acest cod o instanță militară Consiliul de Revizie cu atribuțiuni de instanță de recurs în contra hotărârilor Consiliilor de Război: iar prin art. 75 a prevăzut, precum s'a prevăzut și prin art. 26 din legea Inaltei Curți, și o cale de recurs excepțională la Inalta Curte, numai pentru incompetență, această cale fiind deschisă celor prevăzuți la art. 75 și 26 menționate peste dreptul de recurs recunoscut lor prin art. 70 din codul Justiției Militare în fața instanței militare de recurs.

Că, astfel fiind, legiutorul ordinar n'a adus nici o atingere vre-unui principiu constituțional, când, în afară de dreptul de recurs recunoscut prin art. 70 din C. J. M., a deschis, prin art. 75 din acelaș cod, și prin art. 26 din legea Inaltei Curții, și dreptul de recurs în Casație în contra deciziunilor Curții Superioare de Justiție Militară numai pentru incompetență, nu și pentru nemotivare în chestiunile de incompetență.

Că, deci, și motivul II de neconstituționalitate fiind neîntemeiat, urmează a se respinge recursul.

Pentru aceste motive respinge.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III-a

Audiența dela 2 Martie 1934

Președinția D-lui D. G. Lupu, președinte

Regia Autonomă—P.T.T. cu Victor Filoti

FALIMENT.—REABILITARE.—SENTINȚA TRIBUNALULUI.—DACĂ ȘI DE CINE POATE FI APELATĂ.—ART. 828 ȘI 829 C. COM.

Codul comercial, prin art. 828 și 829 cari reglementează procedura și căile de atac în materia reabilitărei, prevede dreptul de apel numai falitului cărui a s'a respins cererea de reabilitare, nefăcând nici o altă mențiune în această privință; astfel că în tăcerea textului, urmează a decide că acest drept de apel nu'l are nici un creditor sau terțiu interesat, cu atât mai mult cu cât, după economia legii comerciale, procedura reabilitărei se desăvârșește fără contradictor, oponentii la cererea de reabilitare ne fiind părți în proces.

No. 1019. — Respins recursul introdus de Regia Autonomă P.T.T. în contra deciziunii cu No. 114/930 a Curții de Apel din București S. I-a în proces cu Victor Filoti.

S'au ascultat D-nii avocați Gh. Netter pentru recurenți și C. Ferderber pentru intimat.

Curtea deliberând,

Asupra recursului introdus de Regia Autonomă P.T.T. în contra deciziunii cu No. 114/930 a Curții de Apel Secția I-a București;

Având în vedere că prin menționata decizie s'a respins ca inadmisibil apelul făcut de numita Regie Autonomă în contra sentinței Tribunalului comercial Ilfov, prin care Victor Filoti fusese declarat reabilitat;

Că pentru a da această soluțiune, Curtea de Apel motivează că art. 828 și 829 cod. com. nu acordă dreptul de a ataca sentințele Tribunalului în această materie decât falitului căruia i s'ar fi respins cererea de reabilitare și că legea accelerării nu a modificat sistemul stabilit de legiuitorul comercial, ci, prin art. 32 a fixat termenul de apel în materie comercială;

În contra acestei deciziuni Regia Autonomă P.T.T. a făcut recursul de față;

„Violarea și greșita aplicare a art. 829 și urm. din „c. com. combinat cu art. 828, 904 c. civ. și 944 c. com.

„Violarea și greșita aplicare a art. 3 combinat cu „art. . . . din legea accelerării din 11 Iulie 1929. „Violarea art. 953 și 960 c. civ. și principiul general „de drept că fraudă conrupe totul.

„Am susținut că apelul este admisibil pe baza art. „828 c. com. și prin textele corespunzătoare luate „dela francezi și pe faptul că intimatul prin dolul său „a obținut reabilitarea, nearătând Tribunalu'ui că de „ciziuina Curții pe care a prezentat-o numai în copie „dispozitivului, nu înlătura calitatea Statului de cre- „ditor și cere și suspendarea în executarea ei, Curtea „trece însă peste toate datele de mai sus și respinge „apelul ca inadmisibil, dând o greșită interpretare și „o aplicare și mai greșită a textelor arătate mai sus“

Având în vedere că prin aceste motive recurenta susține că prin soluțiunea sa, Curtea de Apel a violat și a făcut o greșită aplicare a art. 829 c. com. comb. cu art. 828, 904 c. civ. și 944 c. com., a art. 3 și 32 din legea accelerării din 1929, a art. 953 și 966 c. civ. și a principiului că fraudă conrupe totul;

Recurentul susține că apelul său era admisibil pe baza textelor invocate, a sistemului francez în materie și a faptului că reabilitarea a fost obținută prin dol;

Considerând că dreptul de apel în materia falimentului este reglementat în mod lămurit și categoric de art. 944 c. com., care pune principinl că, în această materie sentințele Tribunalului comercial sunt executorii și nu sunt susceptibile de atac pe calea opoziției sau apelului decât în cazurile prevăzute de lege;

Că art. 828 și 829 c. com. care reglementează procedura și căile de atac în materia reabilităței, prevăd dreptul de apel numai falitului căruia i s'a respins cererea de reabilitare, nefăcând ni o altă mențiune în această privință;

Că în tăcerea textului urmează a se decide că acest

drept de apel nu-l are nici un creditor sau terț interesat, cu atât mai mult, cu cât, după economia legii comerciale, procedura reabilităței se desăvârșește fără contradictor, oponenții la cererea de reabilitare, nefiind părți în proces (art. 828 al. ultim);

Că art. 32 din legea accelerării din 1929 nu a făcut decât să unifice termenele de apel în materie civilă, contencioasă, și comercială, fără a crea vre'un drept de apel acolo unde el nu există, deoarece legea spune în mod lămurit și fără posibilitate de controversă că termenul de apel în materie civilă, contencioasă și comercială este de 15 zile, chiar în cazul când prin legi sau dispozițiuni speciale se prevede alt termen;

Că față de textele precise ale legii române, orice apel la textele corespunzătoare francez este inutil;

Că principiul fraudă conrupe totul este inaplicabil în speță, întrucât sistemul de publicitate organizat de legiuitor în procedura reabilităței a fost instituit tocmai pentru ca să evite posibilitățile de fraudă sau surpriză a vre'unui creditor sau terț interesat, prin sistemul opozițiilor ce se pot adresa președintelui Tribunalului comercial în timpul celor două luni cât durează afișarea copiei depe cererea de reabilitare și publicarea ei în Monitorul Oficial;

Că însă odată acest termen trecut și opoziția nefăcându-se, sentința care pronunță reabilitarea nu ma este susceptibilă de calea de atac a apelului din partea creditorilor sau terților interesați, nesuficient de diligenți;

Că deci motivul de casare este nefondat și urmează a fi respins;

Pentru aceste motive respinge.

TRIBUNALUL ILFOV SECȚIA NOTARIAT

Audiența dela 22 Iulie 1934

Președinția D lui Eugen Donici, jude consilier

Inginer Gheorghe Manoliu cu Luigi Madella

EXECUȚIUNE SILITĂ. — URMĂRIRE IMOBILIARĂ. — IPOTECĂ. — ADJUDECATAR. — PURGĂ. — ART. 565 PR. CIVILA.

Potrivit art. 565 pr. civilă imobilul adjudecat trece într'adevăr în patrimoniul adjudecatarului liberat de toate sarcinele, dar această însă numai în lipsa unei convențiuni speciale, căci acest text nefiind de ordine publică nu interzice modificarea efectelor purgării, în sansul că imobilul să fie transmis adjudecatarului cu sarcinele lui, sau cu o parte din ele.

No. 554. — Respinsă contestația făcută de Inginer Gheorghe Manoliu în contra ordonanței de înscrierea procentelor la cererea creditorului Luigi Madella,

Tribunalul,

Asupra contestației înregistrată la No. 21977 din 26 Martie 1933 făcută de Inginerul Gheorghe Manoliu domiciliat în București, Str. Cobălcescu No. 29, prin procurator avocat St. Manolescu Bolintin în contra ordonanței acestui Tribunal Nr. 482 din 18 Martie 1933, prin care la stăruința creditorului Luigi Madella,

s'a luat înscripție ipotecară asupra imobilului din București Str. Cobălcescu No. 29, pentru conservarea rangului ipotecar și a dobânzilor conform art. 1785 c. c. constatate prin actul de ipotecă autentificat de Tribunalul Ilfov Secția Notariat la No. 16426/923 și înscris sub No. 1404/923.

Având în vedere că prin contestația supusă judecăței, contestatorul susține că: 1) ipoteca pe baza căreia s'a obținut menționata înscripție este inexistentă, fiind purgată conform art. 565 pr. civ. și că 2) chiar dacă greșit ar fi fost radiată, încă această ipotecă nu mai poate fi opozabile contestatorului care este un terț de bună credință, ce a dobândit imobilul cu ipoteca radiată.

Având în vedere că intimatul Luigi Madella prin procuratorul său a cerut respingerea contestației cu cheltueli, susținând că: 1) contestatorul a cumpărat imobilul în chestiune în limitele și condițiile ordonanței de adjudecare a acestui Tribunal cu No. 663/939 în care se menționează că creanța sa — Luigi Madella —, constată prin actul înscris la No. 1404/923 să rămână în ființă mai departe și în rangul ei față de achizitorii imobilului și în această situațiune imobilul a fost purgat potrivit art. 565 pr. civ. și convenție, părților, de toate sarcinile afară de aceea înscrisă la No. 1404/923 constituită în favoarea creditorului Luigi Madella, intimat azi și 2) Dacă s'ar primi argumentu oral al contestatorului că creanța intimatului Luigi Madella a fost imputată autorului contestatorilor pentru plata imobilului cumpărat, atunci trebuie respinsă contestația de plano, căci potrivit art. 1737 alin. 2 c. c. intimatul Luigi Madella este garantat cu privilegiul și rangul celui ce a furnizat parte din preț pentru cumpărarea imobilului.

Având în vedere susținerile părților orale, notele de concluziuni scrise cum și actele dosarului.

Având în vedere că din cuprinsul ordonanței de adjudecare transcrisă de Tribunalul Ilfov Secția de Notariat sub Nr. 663 din 12 Ianuarie 1929, rezultă că imobilul în chestiune situat în București strada Cobălcescu No. 29, a fost cumpărat la licitație publică de frații Paul și Demetru Negulescu cu prețul de lei 2.500.000. — cu care ocazie adjudecării au depus preț, printre altele și creanța înscrisă la No. 1404/923 în valoare de lei 4.420.000. — capital, procentele și cheltueli, aparținând creditorului Luigi Madella — intimat azi — convenind părțile prin petiția autentificată de Tribunalul Ilfov Secția Notariat sub Nr. 37959/923 aflată în dosar, că această creanță ce aparține creditorului Luigi Madella, să continue mai departe în rangul ei, față de achizitorii imobilului.

Prin actul de vânzare autentificat de Tribunalul Ilfov Secția Notariat sub No. 3529 din 2 Aprilie 1931 adjudecării au vândut imobilul în chestiune cu prețul de lei 1.600.000 contestatorului de azi, inginer Gh. Manoliu.

Imobilul a fost vândut, potrivit actului, cu toate drepturile și limitele cu care și vânzătorii îl dobândise prin ordonanța de adjudecare a Tribunalului Ilfov

Secția Notariat sub No. 663 din 12 Ianuarie 1929, care ordonanță în original investită cu formula executorie a fost remisă cumpărătorului.

Că din moment ce imobilul a fost cumpărat de contestator cu drepturile și limitele pe care și vânzătorii le aveau asupra lui din ordonanța de adjudecare No. 663/929 a Tribunalului Ilfov Secția Notariaat, el nu se poate plânge azi că n'a știut de existența ipotecei înscrisă la No. 1404/923 ce greva asupra acestui imobil, căci aceasta era menționată în chiar titlul autorilor săi și pe baza căruia s'a făcut vânzarea în chestiune.

Considerând că în ce privește primul motiv al contestațiunei, prin care se susține, că ipoteca pentru care s'a cerut reinscrierea dobânzilor, este inexistentă fiind purgată conf. art 565 pr. civ. el este neintemeiat, întrucât potrivit art 565 pr. civ, imobilul adjudecat trece într'adevăr în patrimoniul adjudecatarului liberat de toate sarcinile, dar aceasta numai în lipsa unei convențiuni speciale, căci acest text nefind de ordine publică, nu interzice modificarea efectelor purgării, în sensul că imobilul să fie transmis adjudecatarului cu sarcinile lui, sau o parte din ele.

Având în vedere că în speță autorii contestatorului prin ordonanța de adjudecare No. 663/929 a Tribunalului Ilfov Secția Notariat, de acord cu intimatul Luigi Madella, au dispus ca ipoteca înscrisă la No. 1404/923 constituită în favoarea creditorului Luigi Madella, intimata de azi, întrucât a fost depusă în prețul adjudecării, să greveze mai departe imobilul adjudecatnr, convenție perfect valabilă care urmează să și producă efectele ei conform voinței părților.

Că în atare situațiune, contestatorul, care a dobândit imobilul cu drepturile și limitele prevăzute în acea ordonanță, pe care a primit-o în original, lucru ce se vede din însăși actul său de cumpărare, urmează a le respecta, neputând opune intimatului Luigi Madella, beneficiul jurnalului Nr. 11792/29 prin care din eroare s'au purgat sarcinile ce grevau imobilul.

Că potrivit principiilor de drept care guvernează materia vânzării silite, purga operează de drept după adjudecarea imobilului, dar cum în speță părțile în drept, printr'o convențiune valabilă au derogat dela acest principiu, în atare împrejurări purga nu putea să opereze decât conform acelei convențiuni, adică creanța ipotecară a creditorului Luigi Madella, „să continue mai departe în rangul ei“, față de achizitorii imobilului“, și deci, jurnalul de radiere No. 11792 din 1929, nu poate să și producă efectul față de creanța creditorului Luigi Madella, intimat azi, înscrisă la No. 1404/923.

Având în vedere și obiecțiunile contestatorului prin care susține că ordonanța de înscriere contestată azi a fost cerută după doi ani dela înstrăinarea imobilului, care deasemenea urmează a se respinge pe motiv că înscrierea procentelor este facultativă pentru creditor și numai în interesul lui, putând uza de acest drept atunci când crede de cuviință; principiul fiind să existe o creanță producătoare de dobânzi.

Că urmează a se respinge și obiecțiunea prin care contestatorul susține că greșit s'a cerut și încuviințat luarea inscripției pentru garantarea procentelor la întreg capitalul de 350.000 lire sau 2.700.000. — lei căci jumătate din această creanță a fost primită de creditor cu chitanță în regulă, întrucât chitanța invocată de contestator datează dela 5 Maiu 1923, ori creanța pe baza căreia s'a cerut înscrierea procentelor azi, a fost depusă în întregime, — 2.700.000. — lei împreună cu procente și cheltueli, — în prețul adjudecării la 8 Decembrie 1928, deci ulterior acelei chitanțe și nefiind contestată depunerea de preț conform art. 552 pr. civ. ea a rămas definitivă, nefiind astfel posibil, ca azi, după ce chiar ordonanța de adjudecare a rămas definitivă și executată, pe cale de contestație la Tribunalul de Notariat să se invoace plata a parte din creanță și deci o greșită depunere de preț.

Asupra motivului doi de contestație prin care contestatorul susține că chiar dacă greșit ar fi fost radiată ipoteca intimatului Luigi Madella, încă această ipotecă nu poate fi opozabilă contestatorului care este un terț de bună credință ce a dobândit imobilul cu ipoteca radiată.

Având în vedere că față de cele mai sus expuse contestatorul nu putea să creadă nici un moment că ipoteca în chestiune este radiată, întrucât baza creării drepturilor reale și verificarea acestor drepturi constă și trebuie să se facă chiar la izvorul acestor drepturi, anume la actul de mutațiune sau de creare de drepturi imobiliare, căoi nu se poate acorda dobânditorului mai multe drepturi decât avea însăși autorul său și dacă în speță contestatorul ar fi verificat aceste izvoare de drepturi ar fi aflat situația reală a imobilului în chestiune, deci neobservarea acestor reguli implică neglijența contestatorului dobânditor de drepturi reale, de care nu poate fi răspunzător decât el.

Că mențiunea din registrele noastre de transcripțiuni și inscripțiuni nu acordă drepturi reale, rolul lor este numai de a face opozabil terților un drept transcris sau înscris cu condiția, bine înțeles, ca aceste drepturi să fie valide.

Că aceasta este în concordanță și cu principiile de drept și echitate, întrucât nu importă ce este cuprins în registrele de inscripțiuni sau transcripțiuni, căci dacă dobânditorul a achiziționat presupusul său drept dela un „non dominus“, el va fi evins cu toată perfectă sa bună credință, dacă se va dovedi că dreptul astfel cum este transcris sau înscris în registru: nu emană dela adevăratul proprietar.

Că în speță, buna credință a contestatorului, poate chiar fi pusă la îndoială, imobilul în chestiune fiind vândut la licitație publică unde se obțin prețuri derizorii, în anul 1929 cu lei 2.500.000 iar în 1931, deci la un mic interval de timp, când prețurile imobilelor se mențineau încă, a fost cumpărat de contestator cu prețul de lei 1.600.000 lei, deci cu o diferență de aproape un milion, ceea ce ar reprezenta cu o oare care aproximație, prețul ipoteci ce greva imobilul.

Că astfel fiind contestația este în totul nefundată urmând a se repinge cu lei 1.000 cheltueli de judecată apreciate de Tribunal conform art. 140 — 146 pr. civ.

Pentru aceste motive redactate de d-l Jude Consilier Eugen Donici, respinge.

Semnati: *Eugen Donici, V. Periețeanu*

RECENZIE

Natura juridică a concordatului preventiv, de Neculai Țimiraș, judecător de sedință la Tribunalul Prahova, promovată ca teză de doctorat juridic în sesiunea de lunie 1934.

În aceste timpuri de snobism pentru unii și de gras materialism pentru alții, o lucrare de gândire și de sinteză juridică ca aceasta pe care o recenzăm — nu răspunde numai unei lacune de mult simțită în literatură noastră, dar subliniind faptul, că autorul este și magistrat care a evadat din tihnită sa ocupație profesională — ea constituie și un puternic stimulent pentru alții, ale căror experiențe și capacitate ar chezașui cele mai valoroase lucrări juridice.

În 73 de pagini, autorul încearcă de a degaja natura juridică a concordatului preventiv, după o tehnică pe cât de științifică, pe atât de didactică.

Deși subiectul este de domeniul dreptului comercial, totuși degajarea naturii juridice se face cu ajutorul principiilor de drept civil.

După un succint istoric al concordatului, autorul prin metoda eliminării, combate concepțiunea doctrinei care consideră concordatul.

1. *Ca o procedură atenuată de executare.* (C. Jäger, *Commentaire de la loi fédérale sur la poursuite pour dettes et le faillite*).

2. *Ca o obligație legală;* (A. Ficher, *Le concordat préventif en droit roumain comparé*).

3. *Ca o convenție;* (Demolombe, *Traité des contrats ou des obligations conventionnelles en général*; Laurent, *Principes droit civile francais*; Aubry et Rau, *Cours de droit civil francais*).

4. *Ca un contract;* Lyon Caen et Renault, *Traité de droit commercial*; A. Cohn et H. Capitant, *Cours élémentaire de droit civil francais*;

H. Demogue, *Traité des obligations en général*; Gustav Belyens, *Encyclopedie du droit comercial belge*; B. Boerescu, *Explicarea condiceii comerciale române*; D. Alexandresco, *Explicația teoretică și practică a codului civil român*; M. Pașcanu, *Dreptul falimentar român*.

5. *Ca o instituție juridică* (T. Bogdănescu, *Explicația teoretică și practică a art. 285 al. 2 c. civ.*; *Bancruta și lichidarea juridică*, Curier judiciar No. 29/1932); și,

6. *În fine ajunge a-i atribui un caracter de convențiune colectivă judiciară.* (Aport personal).

Pentru a degaja această caracterizare, autorul analizează lucrările preliminare ca: *expunere de motive și debaterile parlamentare*, care după expresia lui Fr. Geny, nu pot decât să traducă gândirea legiuitorului, din care rezultă cu prisosință natura juridică a concordatului. Apoi, analizând condițiunile tehnice de elaborarea concordatului, observă că legiuitorul derogând dela principiile dreptului comun, a organizat o procedură nouă de elaborarea consimțământului, considerând printr'o ficțiune pe creditorii debitorului concordatar, ca o entitate *massă credală* care activează numai după voința majoritară, singura forță juridică creatoare de convențiuni.

Determinând pe această cale caracterul de convențiune colectivă, care, pentru a produce efecte urmează a fi omologată de justiție, autorul o consideră și *judiciară*.

Dar dacă gândirea autorului mi-a stimulat un sentiment de admirație, apoi caracterizarea la care a ajuns cu ambele ei atribute, printr'o argumentare ingenioasă și chiar susținută, nu-mi stârnește o convingere.

Intr'adevăr, *convențiunea* noțiunea sinonimă *contractului* se compune în dreptul nostru, din aceleaș elemente, spre deosebire de dreptul roman, când prin convențiune se înțelegea pactul *pactum nudum*, care nu producea decât o obligațiune naturală, lipsită fiind de acțiune. *Ex nudo pacto actio non nascitur*. Pretorul însă mai târziu a atribuit acțiunii și pactelor, fiindcă și ele conțineau aceleaș elemente, ca și contractele, și astfel se explică în dreptul modern, de ce aceste două noțiuni sunt sinonime.

Forța generatoare a convențiunii sau a contractului este evident, *voința* părților contractante.

Contractul este acordul între două sau mai multe persoane, din art. 942 c. civ. Acordul acesta de voință generator de obligațiuni are putere de lege zice art. 969 c. civ.; dar iarăși numai întrepărți'e contractante, zice art. 973 c. civ. Aceasta fiind, grosso modo, fizionomia clasică a convențiunii, legiuitorul modern, temându-se de interpretări și în scop de a'i nuanța caracterul a definit-o prin art. 942, 969 și 973 c. civ.

Principiul clasic: *dourum plurium que in idem placitum consensus* (L. 1 § 2 Dig. de pactis 2. 14), a fost dar menținut și de legiuitorul modern.

Cu toate aceste parte din interpretării moderni susțin că pot exista convențiuni, așa zise colective, propulsate nu de voința unanimă a părților contractante, ci numai de voința majorită, ca de ex: *concordatul preventiv*, care e opera voinței majoritare. Convențiunea producând efecte numai între părțile contractante prin ce logică juridică am putea crede, că în speță, voința majoritară angajază într'o convențiune părți cari nu doresc să participe?

Unde e dar *in idem placitum consensus*, când minoritarii refuză concordatul?

Și iarăși, concordatul fiind după această părere o convențiune, ea se interpretează în conformitate cu art 977 c. civ., după intenția — recte — voința comună a părților — Ia speță, care i intențiunea comună a părților?

Și atunci unde nu-i voință comună nu avem ce interpreta, căci nu-i convențiune.

Așa dar, *tehnica de interpretare a convențiunilor refuză de a atribui un caracter convențional concordatului preventiv*.

Dar ce natură juridică îi putem atribui? Fără ezitare trebuie să-i atribuim un *caracter instituțional*. Intr'adevăr, necesitățile, economice, care dă puls vieții juridice, au creiat *instituția* ca o nouă sursă de obligațiuni.

Sub aspectul fizionomiei, *instituția* este un *complex de norme de drept și convențiuni* — câte odată — care activează către aceiași formalitate determinată de legiuitor.

„L'institution juridique est un effet, un composé de regles de droits se pénétrant les unes les autres au point de constituer un tout organique et embrasant une série indéfinie, de relations qui sont de coup, transformées en rapports de droit et derivent toutes d'un fait unique, fondamental; ce fait, origine et base de l'institution, la domine necessairement, et commande la structure et le developpement (Julien Baucase, *Traité Theorique et pratique de droit civil*, vol. I p. 591).

Și prin convențiune se urmărește o finalitate economică, dar aceasta este determinată de voința părților contractante, pe când finalitatea economică a instituției este determinată de voința legiuitorului, care intervine în acest mod, când prin conceptul de contract nu s'ar putea realiza situațiuni juridice în vederea finalității urmărite de legiuitor.

Convențiunile legal făcute au putere de lege între

părțile contractante și deci nu mai sufăr nici o cenzură pe când instituția juridică nu se perfectează, decât după o pealabilă cenzură a autorității recunoscute de lege.

Instituția, prin normele ce-o compun reglementează o activitate economică, pe când contravențiunile nasc simple prestațiuni.

Instituția, pentru a lua ființă are nevoie de reglementare, deci de norme de drept pozitiv pe când convențiunea naște din consimțământul părților.

Instituția, are un rol social formând structura societății, pe când contractul produce efecte numai între părțile contractante.

În cadrul instituției juridice omul desfășoară o activitate prin urmare antrenează o viață, pe când prin contract se leagă.

Instituția nu poate fi simulată, ea se face cunoscută terților, pe când convențiunea se pretează la siumulțiune.

Convențiunile pot fi atacate pe calea acțiunii paliene pe când instituțiile juridice nu pot fi rezolvate pe această cale.

La instituția juridică titlul este cerut *ad solemnitate* pe când la convențiuni *ad probationem*.

Instituțiile juridice prevăd și penalități, pe când convențiunile nu.

Contractul este *egalitar*, instituția însă este *erarhizat*.

Instituția, se adaptează situațiunilor, pe când contractul este inmuabil.

Contractul se dizolvă cum se formează, pe când instituția produce efecte cari depășesc perscana fondatorilor.

Din descrierea acestor caractere rezultă în mod indubitabil că instituția juridică are o fizionomie cu totul aparte de contractul pe care-l depășește în durată și în conținut.

După aceste caractere, *căsătoria, despărțirea, tutela, adopția, societățile comerciale, falimentul, concordatul etc.*, sunt instituțiuni juridice, iar nu convențiuni, cum au fost și sunt încă caracterizate.

Care-i interesul de a distinge instituția juridică de convențiune? Suut două motive:

Primo: din punct de vedere principal pentru a nu se confunda Convențiunea cu instituția care este o entitate juridică cu caracterele ei specifice, și apoi,

Secundo: din punct de vedere a intepretării, fiindcă instituția juridică se intepretează după altă tecknică de cât a convențiunilor. Până la mișcarea intepriusă de *M. Hauriou* și *G. Renard*, profesori de drept public, deși instituția juridică era cunoscută de drept roman și canonic — interpretării codului Napoleon confundau instituția Juridică cu convențiunea și astfel ajungeau la caracterizări și soluțiuni eronate. Aceștia au fost cei dintâi care au determinat instituția juridică, ca cursă de obligațiune, Evident în contra acestei teorii s'au ridicat doctrinariii dreptului civil ca: *Louis Josserand*, *Geny*, etc. cari au încercat să combată argumentarea instituției juridice, dar n'au isbutit, fiind și ei cucerii de ingeniozitatea argumentărilor.

Deși, caracterizarea mea este opusă autorului; aceasta nu știrbește cu nimic din valoarea lucrării, care rămâne ca o eloquentă dovadă a frumoaselor sale cunoștinți juridice și mai ales al spiritului său subtil de interpretare.

Titu Bogdănescu

Doctor în drept

Jude de ședință Trib. Tulcea